

In Memoriam Gergely János

Egy évvel ezelőtt, 2008. február 4-én hunyt el Gergely János kutatóprofesszor, a Magyar Tudományos Akadémia rendes tagja, az Eötvös Loránd Tudományegyetem emeritus professzora. Halálával egy kivételes embert és tudóst veszítettünk el, akinek bölcs tanácsai, mindig gondolkodásra készítő megjegyzései azóta is fájón hiányoznak.

Gergely János 1925. december 13-án született Karcagon. 1943-ban érettségizett a Karcagi Református Nagykun Gimnáziumban. Az orvosi diploma megszerzése után a III. számú Belgyógyászati Klinikán vesebetegséggel járó vérfehérje-vesztést követő folyamatokat vizsgálta, majd később a vérfehérjék kutatása terelte a figyelmét a fehérvérűség egy formájára, melynek során a kórosan burjánzó plazmasejtek termékei, az immunglobulinok is nagy mennyiségben megszorodnak. Tübingeni tanulmányútját követően, 1963-ban Hollán Zsuzsa professzor felkérésére létrehozta az Országos Hematológiai és Vértranszfúziós Intézetben az immunkémiai laboratóriumot. Az irányításával meginduló kutatásokból születtek a Nature-ben is megjelenő jelentős eredményei, melyek az ellenanyagmolekulák szerkezetének korábban

nem ismert vonatkozásaira hívták fel a figyelmet. 1973-ban Ádám György, az ELTE rektora felkérte az ország első, és két évtizeden át egyetlen önálló immunológiai tanszékének létrehozására. A korszerű immunológiai oktatás itthoni bevezetése mellett Gergely János nevéhez fűződik az első magyar nyelvű immunbiológiai tankönyv is.

Nagyon sokrétű volt Gergely János közéleti tevékenysége is. 1982-ben az MTA tagja lett, később az MTA Biológiai Tudományok Osztályának elnöke, majd az MTA Elnökség tagja volt. 1998 és 2007 között az Akadémia Bolyai János Kutatási Ösztöndíj Kuratóriumot vezette. A hazai immunológia meghatározó alakja volt; betöltötte a Magyar Immunológiai Társaság főtitkári majd elnöki tisztjét. Tudományos munkásságának nemzetközi elismerése volt, hogy az EFIS (European Federation of Immunological Societies) elnökének is megválasztották. Gergely János számos nemzetközi konferenciát szervezett itthon, továbbá elnöke volt a Weizmann Intézet Baráti Körének.

Az általa kialakított műhely és iskola hatása mindmáig érzékelhető; Gergely János környezetében ismerkedett meg a modern immunológia alapjaival a ma itthon vezető pozícióban levő immunológusok jelentős része, és a külföldre kerülő tanítványok is neves egyetemek meghatározó professzorai lettek.

Kutatói és oktatói munkájának elismeréséül számos díjban és kitüntetésben részesült – köztük az alábbiakban:

- Akadémiai Díj (1975),
- Széchenyi-díj (1992),
- ELTE Aranyérem (1993 és 1996),
- Pázmány Péter Felsőoktatási Díj (2001),
- Szilárd Leo Professzori Ösztöndíj (2001),
- Semmelweis Ignác-émlékérem (2005),
- Pro Renovanda Cultura Hungariae alapítványi fődíj (2006),
- Magyar Köztársasági Érdemrend középkeresztje (2006).

2005-ben az Eötvös Loránd Tudományegyetem, 2007-ben a Debreceni Egyetem avatta díszdoktorává. Tudományos és közéleti tevékenységének elismeréséül szülővárosa, Karcag 2004-ben díszpolgárává választotta.